

Høringssvar fra DN Rudersdal til Rudersdal Kommunes Spildevandsplan 2017

Resumé

Skønt intentionerne bag ved Rudersdal Kommunes (RK) spildevandsplan 2017 (SP17) er gode, er planen ikke et tilstrækkeligt operationelt værktøj til at opfylde målsætningerne. Det skyldes primært manglen på konkrete tids- og økonomiplaner. På miljøside er det mest konkrete statens vandområdeplaner for 2015-2021, men det fremgår ikke, hvordan RK vil efterleve disse planer. Det er endvidere DN's indtryk, at det finansielle grundlag for planerne ikke er til stede, dvs. at hele konstruktionen SP17 forekommer urealistisk.

Indledning

DN konstaterer med tilfredshed, at Spildevandsplan 2017 har som målsætning at forbedre vandkvaliteten og den biologiske mangfoldighed i søer og vandløb samtidig med, at kommunen skal klimasikres.

DN mener imidlertid, at spildevandsplanen på en række områder er utilstrækkelig. Det er hensigten med vores høringssvar at påpege SP17's svagheder og samtidigt foreslå konkrete løsninger. SP17 er i digital form og lægger op til kommentarer til de enkelte afsnit. DN har af hensyn til overblikket valgt at afgive ét samlet høringssvar i ét dokument med deloverskrifter svarende til vores væsentligste kommentarer og forslag.

Er det en spildevandsplan?

Spildevandsplan 2017 er efter DN's begreber ikke i tilstrækkelig grad en plan, men er i vid udstrækning snarere en orientering om spildevandsforholdene i Rudersdal sammenholdt med de statslige vandplaner og den eksisterende lovgivning. For at blive til en egentlig spildevandsplan burde der være en rimeligt specificeret handlingsplan med tilhørende tidsplan og økonomiske overslag. Det har der været i tidligere spildevandsplaner om end til tider med for brede penselstrøg.

Spildevandsplanen er historieløs

Når man som borger læser SP17, mangler man et tilbageblik på det hidtidige forløb på spildevandsområdet i Rudersdal de seneste ca. 10 år: hvad var planerne, hvad er gennemført, hvad nåede man ikke, og hvorfor? Dette er det naturlige udgangspunkt for en ny plan. Det er som om, at man hver gang, der laves en ny spildevandsplan, skal genopfinde den dybe tallerken.

Ikke mindst er der behov for en redegørelse for forløbet de sidste knap fire år under den nye Vandsektorlov. Hvilke planer havde Rudersdal Kommune som myndighed, og hvad blev der i virkeligheden udført af Rudersdal Forsyning ved hjælp af driftsselskabet Forsyningen Allerød Rudersdal? Og hvordan er forventningerne til fremtiden, hvor NOVAFOS er det nye driftsselskab fra 1. juli 2017.

Forkert prioritering af miljøindsatsen i seks delområder

Ifølge afsnittet ”Planlægning og prioritering af forsyningens indsats” skal Rudersdal Forsyning A/S i løbet af de kommende 10 år (2017-2027) udarbejde områdeplaner for seks prioriterede områder udpeget af Rudersdal Kommune i forhold til indsatser for miljøet.

Prioriteringen af områderne forekommer uklar. Det anføres, at Søllerød Sø og Vejlesø er prioriteret højest bl.a. på grund af deres rekreative værdi for kommunen. Det er dog vanskeligt umiddelbart at forstå, hvorfor Søllerød Sø og Vejle Sø har større rekreativ værdi end f.eks. Furesøen og Øresund??

Vandkvaliteten i Furesøen er i bedring takket være indpumpning af ilt til bunden. Men belastningen er stadig for stor. De langt over 200 kg fosfor, der årligt tilføres med spildevand til Furesøen skal reduceres væsentligt, før den kan opnå et godt vandmiljø. Hvis ikke, vil der fortsat være tilbagevendende opblomstringer af alger eller massiv opvækst af vandpest, som det skete i 2010. For Rudersdal kræver Vandområdeplanen inden 2021 en indsats mod overløb til Dumpedalsrenden, der udmunder i Furesøen.

Til Øresund udledes også en del næringsstoffer med spildevand fra Rudersdal. Ved Vedbæk Sydstrand udmunder Kikhanerenden og Maglemoserenden, som Vandområdeplanen også kræver en indsats over for. Til Maglemoserenden er der mange overløb med ukendt indhold. Lige nu ser smådyr eller højere undervandsplanter ud til at være fraværende i Maglemoserenden ved Kostien. Tilsyneladende er tilstanden forværret i forhold til den moderate tilstand, som det er angivet i RK’s papirer.

Prisen for den manglende indsats i forhold til natur og miljø i Øresund er bl.a. en generel forringet badevandskvalitet. I tilgift vil badning decideret skulle frarådes i forbindelse med kraftige regnskyl og deraf følgende kloakoverløb.

Sjælsø, som også fungerer som badesø, bør have nedbragt sin tilførsel af ca. 500 kg fosfor årligt kraftigt, for at få et godt vandmiljø. Også det synes at have meget lange udsigter i lyset af den ensidige fremhævning af indsats i Søllerød Sø og Vejle Sø.

Det er kun 8 søer blandt kommunens talrige søer, der har fået angivet deres økologiske tilstand. Alle småsøer mangler i denne sammenhæng. Tre vandløb har ”moderat økologisk tilstand”, mens Usserød Å, hvor indsatsen blev gennemført i 2016, har ”ringe”, dvs. målet blev ikke nået – og det gøres der øjensynlig ikke noget ved. Hvad menes der i øvrigt med, at belastningen i visse søer er på ”et acceptabelt niveau”?

Der kan desuden stilles spørgsmål til om ikke spildevandsoverløbene er større end anslået. Det ser nemlig ud til at nedbøren som følge af klimaforandringerne er noget større og mere intens end de nedbørstal der anvendes beregningerne. Det betyder alt andet lige flere og mere overløb til vandmiljøet fra det fælleskloakerede system.

Den lange planperiode på 10 år skaber utryghed

Det virker umiddelbart fornuftigt af have en planlægningsperiode på 10 år for de seks ovennævnte områdeplaner. Men den lange periode er imidlertid uheldig for de borgere, der skal have renoveret deres kloaksystemer på egen grund pga. nedbrudt kloaksystem. Mange af Rudersdal Kommunes ejendomme er efterhånden gamle, og deres kloakker trænger til renovering pga. rørbrud og tilstopninger. For borgere med renoveringskrævende kloakker er det uacceptabelt at skulle vente op til ti år for at få at vide, om de skal have et separatsystem, lokal afledning af regn (LAR) eller fortsat fællessystem.

Det må være muligt inden for få år at oplyse borgerne om, hvilke områder, der sandsynligvis vil blive omfattet af separatkloakering eller LAR. Der vil så være områder, hvor der er usikkerhed, og hvor man må afvente en detaljeret planlægning.

Spildevandsplanen er underfinansieret

Spildevandsplanen skal i praksis efter 1. juli 2017 udmøntes af driftsselskabet NOVAFOS. Til løsning af Rudersdal Kommunes vand- og spildevandsopgaver er der afsat et budget på 55 mio. kroner pr. år. Dette beløb er dog ikke godkendt af Forsyningssekretariatet og kan blive mindre.

Det er vigtigt at gøre sig klart, at de 55 mio. kroner pr. år kun dækker de basale behov for drift og vedligehold af den nuværende spildevandsinfrastruktur. Der er ikke penge til miljøindsatsen til beskyttelse af og forbedring af kommunens overfladevand, som generelt har en utilfredsstillende økologisk tilstand. Her tænkes især på følgen af alt det spildevand der stadig løber over til søer, vandløb og hav fra fællessystemet under regn.

Ud over meget kostbare renoveringer af det gamle kloaksystem, som nogle steder er i meget dårlig forfatning, skal der i mange år fremover bruges meget store beløb til håndtering af regn: anlæg af separatsystemer (regnvandsledninger til 2-strengssystemer), udvidelse af eksisterende kloakledninger til håndtering af store regnhændelser samt sparebassiner til udjævning af regnafstrømninger. SP17 forholder sig ikke til disse økonomiske realiteter. Det vil derfor ikke være muligt for kommunen som myndighed at påbyde sådanne tiltag.

Der er ingen tvivl om, at hvis økonomien skal gå op, skal der supplerende finansiering til. Kun hvis RF søger om midler til at udføre konkrete opgaver, som de har fået pålagt af myndighederne i RK, kan de af Forsyningssekretariatet få tilladelse til at hæve afgiften. Spildevandsplanen bør derfor beskrive de konkrete opgaver, der skal løses. Ellers efterlader spildevandsplanen, som den foreligger, en tvivl om hvorvidt der kommer handling bag de mange gode hensigtserklæringer.

En alternativ måde at skaffe finansiering på er, at Rudersdal Kommune afsætter f.eks. 20 mio. kroner årligt på budgettet til miljøindsatsen til beskyttelse af overfladevandet. Det vil samtidig være et godt signal til borgerne om, at kommunen mener det alvorligt med ønsket om at forbedre tilstanden i vores større søer og vandløb samt i Øresund.

Tilslutning til separatkloakering bør ikke kun være frivillig

Det fremgår ikke af SP17 om tilslutning til kommende separatsystemer vil være obligatorisk eller frivilligt. I nærtliggende kommuner har kommunalbestyrelserne besluttet, at tilslutning til separatsystemer skal være frivilligt. DN har i et tidligere høringsvar anbefalet det modsatte, idet frivillighed erfaringsmæssigt medfører en utilstrækkelig tilslutning og dermed ringe udnyttelse af separatsystemet. I givet fald må det forventes, at det stort set kun vil blive kommunale veje, parkeringspladser og bygninger, der afskærer deres regnvand. Dette vil medføre, at kun 30-50 % af regnvandet afskæres.

For at fremme tilslutningen til kommende separatsystemer kunne man motivere borgerne via gratis tilslutning eller vha. tilskud. ligesom man gør ved etablering af LAR.

Stimulér etablering af LAR, Lokal Afledning af Regn.

Lokal afledning af regn, LAR, er en ideel måde at løse problemerne med afledning af regn de steder, hvor der er muligt. Imidlertid er der kun anlagt meget få LAR anlæg i Rudersdal kommune. DN anbefaler, at der gøres en betydelig indsats for at motivere borgerne til LAR. En af indsatserne skal være at udarbejde ordentlige nedsivningskort. Det nye udarbejdede nedsivningskort har tvivlsom værdi. Alene det forhold, at man har angivet nedsivningsforholdene i Furesøen og Sjælsø (m.fl. søer) som dårlige, afslører, at kortet er sjuksket udarbejdet. Og så skriver man ”usikre” forhold, hvor der rettelig burde stå ”ukendte” forhold. Et forslag kunne være at benytte personer i ”straks aktivering” til at tjekke konkrete natur- og miljøforhold i kommunen, som feks. nedsivningsforhold på væsentlige lokaliteter.

Befæstelsesgrader skal håndhæves

I forordet angives ”det gør det nødvendigt at regulere den enkelte grundejers ret til at lede regnvand til kloak”. Men i dette afsnit er der reelt intet om denne nødvendighed – fordi reglen kun gælder for grunde, hvor der ikke tidligere har været kloaktilslutning.

Der har i mange år eksisteret et regelsæt om bebyggelses-% og befæstelses-%. Hvor dette ER overskredet, bør det have konsekvenser. Ved bygning af carport, fliselægning o.lign. er der ofte etableret vandaflledning til kloak, hvorved befæstelsesgraden er blevet for stor. Uanset om en ejendom tidligere har været tilsluttet kloak, så bør overfladevandet ved om/til/nybyggeri i videst muligt håndteres på egen grund. Da Rudersdal stort set er 100 % udbygget, er der reelt ingen ejendomme, der ikke er tilsluttet kloak.

Planlægning og prioritering af Rudersdal Forsynings indsats

Det er en god idé at udforme områdeplaner, hvor man under ét vurderer, hvilke initiativer, der kan iværksættes for at forbedre de miljø- og klima relaterede problemstillinger i et område. Her vil man samtidig kunne inddrage vandledningsnettet, som mange steder bør renoveres på grund af utætheder. Hullerne i vandsystemet udløser en strafafgift, hvis vandtabet overstiger 10% . Desuden udgør de en latent smittefare for borgerne, når vandtrykket fjernes ved reparationsarbejder.

Da vandledningerne på de private grunde er de største syndere, vil det være oplagt at få etableret en finansiel incitamentsstruktur, der motiverer folk til at få renoveret deres drikkevandsledninger og i

øvrigt også deres gamle kloakledninger og få forberedt dem til 2-strengssystemet eller LAR samtidigt.

Vandforvaltningen i Rudersdal Kommune er problematisk

Fra 1. juli 2017 overtager NOVAFOS rollen som driftsselskab efter Forsyningen Allerød Rudersdal A/S. NOVAFOS er stiftet af 9 nordsjællandske kommuner og i bestyrelsen herfor sidder de respektive borgmestere. Disse borgmestere er samtidigt chefer for kommunerne miljøforvaltninger. Konsekvensen er en sammenblanding af drift (NOVAFOS) og myndighed, hvilket er i strid med Vandsektorloven, hvor hensigten netop var en adskillelse af funktioner for at håndhæve ”armslængdeprincippet”.

Denne uønskede sammenblanding af drift og myndighed bliver kraftigt forstærket ved, at RK’s Miljø- og Teknik Udvalg (MTU) fra 1. januar 2018 skal overtage funktionen som bestyrelse i RK’s datterselskab Rudersdal Forsyning A/S. Findes en sådan konstruktion andre steder?

En konsekvens af sammenblandingen er, at myndighedens funktion som kontrolorgan over for NOVAFOS bliver svækket. Hvem i RK’s miljø- og teknikforvaltning tør gå op mod både borgmester og MTU, hvis myndighedens planer ikke overholdes? Endvidere er det vanskeligt at forestille sig, at en medarbejder i NOVAFOS tør stille sig op og sige til, hvis myndigheden i Rudersdal Kommune ikke udviser rettidig omhu omkring miljøbeskyttelsen. Med andre ord, sammenblanding af myndighed og drift truer ytringsfriheden og i sidste ende miljøbeskyttelsen. Hvorvidt sammenblandingen også strider imod forvaltningsloven er en sag for Statsforvaltningen!

Den stærke koncentration af magten hos politikerne er endvidere uønsket ud fra et fagligt synspunkt. Hidtil har der været en bestyrelse i Rudersdal Forsyning A/S, der har sikret, at der både var et uafhængigt og fagligt kompetent tilsyn med driftsselskabet. Denne funktion kan MTU ikke udfylde i samme udstrækning, i øvrigt med al respekt for politikerne!

Arbejd for at ændre betalingsloven for spildevand

Det er et stort problem, at den nuværende lov om betalingsregler for spildevandsselskaber forhindrer en hensigtsmæssig fordeling af finansieringen af spildevandssystemerne. De nærmere regler findes i bekendtgørelse LBK nr. 633 af 07/06/2010.

Pengene til den løbende drift og vedligehold af vand- og spildevandsinfrastrukturen finansieres næsten udelukkende via borgernes drikkevandsforbrug. Der pålægges i RF en lille fast afgift (populært kaldet ”målerafgift”) for drikkevandet, men den er i praksis betydningsløs for finansieringen. Det betyder, at finansieringen er baseret på en variabel afgift på trods af, at hovedparten af de reelle totaludgifter er faste, formentlig ca. 80%. Der skal naturligvis være et incitament til at spare på vandet, men dette politiske hensyn overskygger totalt de økonomiske realiteter.

Det betyder, at husstande med et lille vandforbrug betaler relativt lidt til vandselskabet. Denne skævvridning af økonomien bliver helt tosset i de kommende år, hvor der skal investeres meget store millionbeløb i regnvandshåndtering. Finansiering af regnvandshåndtering via folks drikkevandsforbrug er uden økonomisk rationalitet!

På den baggrund burde der laves en separat afregning efter folks afledning af regnvand. Man kan kalde det for en klimatakst. Dette ville give borgerne et incitament til at nedsive regnvand på egen grund (LAR) i stedet for at sende det i kloakken. En sådan klimatakst er dog ikke mulig efter lovgivningen, og RK har heller ikke endnu det administrative grundlag for en sådan afregning.

Det anbefales, at Rudersdal Kommune politisk via Kommunernes Landsforening mv. arbejder for at få en logisk finansiering af vandsektoren. Ovenstående understreger, hvor vigtigt det er, at Rudersdal Kommune i perioden, indtil reglerne bliver ændret, medfinansierer de nødvendige miljøtiltag som foreslået ovenfor.